

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2020

Ålands tingsrätt
Ålands förvaltningsdomstol

Innehållsförteckning

Lagmannens årsöversikt.....	2
Inledning.....	2
1. Domkretsen.....	3
2. Domstolarnas personal	3
3. Domstolarnas organisation	4
4. Domstolarnas utrymmen	4
5. Verksamhet och resultat	5
Tingsrättens avgöranden.....	5
5.1 Brottmål.....	5
5.2 Tvistemål	5
5.3 Ansökningsärenden	6
5.4 Medlingar	6
5.5 Hovrättens ändringsprocent	6
5.6 Förvaltningsdomstolens avgöranden	6
5.7 Delgivningsverksamhet	6
6. Utbildning.....	7

Lagmannens årsöversikt

Inledning

Verksamheten vid Ålands tingsrätt och Ålands förvaltningsdomstol år 2020 präglades i hög grad av Covid-19 pandemins utbrott på vårvintern. Främst tingsrättens verksamhet påverkades i form av inställda förhandlingar under våren. Efter sommaren har förhandlingar ordnats med iakttagande av givna rekommendationer, men eftersom det endast finns två sessionssalar har förhandlingarna fördröjts.

Ibrukttagandet av ärendehanteringssystemet AIPA vid tingsrätten har fortsatt under år 2020. Efter ett avbrott i användningen av AIPA togs systemet igen i bruk i juni för hanteringen av nya äktenskapsskillnadsärenden, för början av oktober gällande äktenskapsskillnaders accessoriska yrkanden samt för övriga arvs- och familjeärenden från och med 20.10.2020.

Vid förvaltningsdomstolen infördes 5.5.2020 det nya ärendehanteringssystemet HAIPA för handläggningen av nya ärenden. Förvaltningsdomstolen valde att införa HAIPA gradvis så att systemet först togs i bruk för socialvårdsärenden i vilket ingår även arbetsmarknadsärenden.

Införandet av nya ärendehanteringssystem medför påfrestningar för personalen. Båda system har fördröjts vilket medfört att en del av skolningen som givits fallit i glömska. Pandemin förhindrade att fortbildare kom på plats i Mariehamn och skolningen på distans var tyvärr inte lika effektiv. Införandet och hanteringen av ärendehanteringssystemen har även försvårats av det funnits svårigheter att erhålla systemens skriftliga instruktioner på svenska.

I och med ibrukttagandet av de nya ärendehanteringssystemen har verksamheten blivit mer elektronisk. Även de mål som inte ännu omfattas av de nya systemen såsom exempelvis brottmålen och de omfattande tvistemålen hanteras ändå till stor del elektroniskt då handlingarna finns att tillgå elektroniskt i respektive måls ärendemapp.

Till tingsrätten inkom under året 1 595 ärenden, vilket var 235 färre än året innan. I resultatförhandlingarna hade prognosen varit 1 854 ärenden.

Till förvaltningsdomstolen inkom under året 136 mål, vilket var 12 färre än året innan.

Domstolarnas uppgift är att inom domkretsen ge lagstadgat rättsskydd genom att avgöra de mål och ärenden som inlämnats för avgörande tillförlitligt, trovärdigt, snabbt och till skäliga kostnader. Det här förutsätter att de elektroniska ärendehanteringssystemen AIPA och HAIPA kan utnyttjas fullt ut samt att arbetsmetoderna utvecklas så att processerna är möjligast effektiva. Ytterligare förutsätter målsättningen att domstolarna har tillgång till ändamålsenlig och tidsenlig utrustning samt att personalen erhåller nödvändig fortbildning på svenska. En välmotiverad och fortbildad personal är en absolut förutsättning för att uppnå målsättningen.

Domstolarnas personal har under året tagit ett stort ansvar för domstolarnas verksamhet och resultat. Personalen har varit öppen för nya arbetsmetoder och visat en positiv attityd till de nya ärendehanteringssystem för vilket jag framför mitt varma tack.

Lagman Kristina Fagerlund

1. Domkretsen

Tingsrättens grunduppgift är att ge rättsskydd genom att avgöra inkomna tviste- och brottmål samt ansökningsärenden.

Förvaltningsdomstolens grunduppgifter är att ge rättsskydd genom att avgöra besvär över myndigheters beslut i förvaltningsärenden. Förvaltningsdomstolen handlägger också förvaltningstvistemål som gäller offentligrättslig betalningsskyldighet eller någon annan skyldighet eller rättighet som har sin grund i ett offentligt rättsförhållande.

Domstolarnas domkrets är landskapet Åland med dess sexton kommuner. Ålands befolkning uppgår till cirka 30 000 personer.

Ålands tingsrätt hör till Åbo hovrätts domkrets. De avgöranden som tingsrätten givit i egenskap av sjörätt överklagas till Helsingfors hovrätt.

Ålands förvaltningsdomstols avgöranden överklagas till högsta förvaltningsdomstolen i Helsingfors.

2. Domstolarnas personal

Vid domstolarna finns tretton ordinarie tjänster enligt följande:

- en lagman
- en förvaltningsdomare
- två tingsdomare
- två tingsnotarier
- en förvaltningssekreterare
- fem tingssekreterare
- en stämningsman.

Vid förvaltningsdomstolen har under år 2020 funnits en e.o. förvaltningsdomare för tiden 1.1-31.8.2020. Från och med 1.9.2020 och tre år framåt finns en assessorsbefattning.

Vid tingsrätten finns 39 nämndemän samt två ordinarie sjöfartsakkunniga och två suppleanter.

Vid förvaltningsdomstolen finns sakkunniga inom barnskydds-, mental- och smittskyddsärenden.

3. Domstolarnas organisation

Tingsrätten är förvaltningsmässigt ett chefsämbetsverk där lagmannen ensam avgör största delen av de förvaltningsrättsliga ärendena efter det att förvaltningssekreteraren förberett dem.

Lagmannen är administrativ chef även för förvaltningsdomstolen och sköter då en överdomares förvaltningsuppgifter.

Tingsrättens kansli fungerar även som förvaltningsdomstolens kansli.

Tingsrätten är uppdelad i rotlar. Rotel 1 innehas av lagmannen som utöver det administrativa uppgifterna även handlägger större delen av de egentliga tvistemålen.

Rotel 2 och 3 innehas av tingsrättens två tingsdomare och där handläggs alla brottmål. Rotel 2 handlägger även en del tvistemål, företagssaneringar och alla sjörättsmål. Rotel 3 handlägger även utsökningsbesvär.

Rotel 4 innehas av tingsnotarierna som erhåller sin domstolspraktik. Tingsnotarierna handlägger i huvudsak ansöknings- och konkursärenden samt mindre brottmål.

Förvaltningsdomaren är enligt lag även tingsdomare vid tingsrätten och innehar där rotel 5.

Förvaltningsdomaren handlägger regelmässigt tvångsmedelsärenden och deltar ibland som medlem i fulltaliga sammansättningar.

En tingssekreterare är förordnad att handlägga de summariska ärendena med undantag för vräkningsärenden och hypotekstalan, vilka handläggs av tingsnotarierna. Samma tingssekreterare fungerar även som sekreterare vid förvaltningsdomstolen.

Tingsrättens kansli omhänderhar ekonomi- och personalförvaltning, utrymmen, datatjänster, kundbetjäning, säkerhet och delgivningar. Kanslienheten består av förvaltningssekreteraren, den arkivansvariga tingssekreteraren samt tre tingssekreterare och en stämningsman.

Förvaltningsdomaren är ordförande i förvaltningsdomstolen och fungerar oftast även som föredragande. Lagmannen fungerar som ordförande vid förvaltningsdomarens förfall.

4. Domstolarnas utrymmen

Ålands tingsrätt och Ålands förvaltningsdomstol har gemensamma utrymmen i statens ämbetshus vid Torggatan 16 i Mariehamn. Ämbetshuset har genomgått mer grundläggande renoveringar under tiden december 2016 till januari 2021. Domstolarna fick tillgång de nya, renoverade utrymmen i december 2018.

5. Verksamhet och resultat

Målsättningen både för tingsrätten och förvaltningsdomstolen är att avgöra lika många mål som det kommit in.

De vid resultatförhandlingarna överenskomna och de förverkligade siffrorna är följande:

2020	Målsättning	Förverkligat
Ankommande ärenden	1854	1595
Avgjorda ärenden	1872	1614
Vägd arbetsmängd	925	985
Produktivitetsmål	83	88
Lönsamhet	1065	1003

Handläggningstider	Målsättning	Förverkligat
Brottmål	8,5 månader	5,4 månader
Omfattande tvistemål	13 månader	17,2 månader
Skuldsaneringar	7 månader	6,6 månader
Summariska ärenden	2,3 månader	2,0 månader

Tingsrättens avgöranden

5.1 Brottmål

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 252 egentliga brottmål år 2020. Resultatet var 234 inkomna brottmål. Jämfört med år 2019 då det inkom 244 var det tio färre. Bedömningen var att 270 brottmål skulle avgöras men resultatet var 211 avgjorda brottmål. År 2019 avgjordes 223 brottmål vilket var tolv fler.

Bedömningen var att till tingsrätten skulle inkomma 17 andra straffrättsliga ärenden medan resultatet var 27 ärenden. Antalet avgjorda uppskattades till 17 ärenden, vilket även blev resultatet. Antalet tvångsmedelsärenden uppskattades till 17 men uppgick till nästan samma antal som året innan nämligen 34 stycken och lika många avgjordes även.

5.2 Tvistemål

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 60 omfattande tvistemål år 2020. Resultatet var 39 omfattande tvistemål. Jämfört med år 2019 då det inkom 63 var det 24 färre. Bedömningen var att 60 omfattande tvistemål skulle avgöras men resultatet var 55 avgjorda. År 2019 avgjordes 70 omfattande tvistemål vilket var 15 fler.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 1260 summariska ärenden år 2020. Resultatet var 978 summariska ärenden. Jämfört med år 2019 då det inkom 1217 var det 239 färre. Bedömningen var att 1260 summariska ärenden skulle avgöras men resultatet var 991 avgjorda. År 2019 avgjordes 1260 summariska ärenden vilket var 269 fler.

5.3 Ansökningsärenden

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 82 äktenskapsskillnadsärenden år 2020. Resultatet var 51 äktenskapsskillnadsärenden. Jämfört med år 2019 då det inkom 79 var det 28 färre. Bedömningen var att 82 äktenskapsskillnadsärenden skulle avgöras men resultatet var 68 avgjorda. År 2019 avgjordes 82 äktenskapsskillnadsärenden vilket var 14 fler.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 126 övriga ansökningsärenden år 2020. Resultatet var 199 övriga ansökningsärenden. Jämfört med år 2019 då det inkom 137 var det 62 fler. Bedömningen var att 126 övriga ansökningsärenden skulle avgöras men resultatet var 173 avgjorda. År 2019 avgjordes 140 ansökningsärenden vilket var 33 färre.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 3 skuldsaneringsärenden år 2020. Resultatet var fyra skuldsaneringsärenden. Jämfört med år 2019 då det inkom 2, vilket var ett färre. Bedömningen var att 3 skuldsaneringsärenden skulle avgöras men resultatet var 5 avgjorda. År 2019 avgjordes 2 skuldsaneringsärenden vilket var 3 färre.

5.4 Medlingar

Vid tingsrätten beslöts om inledande av medling i två ärenden gällande barn, medan ett ärende avgjordes genom fastställande av beslut i medlingsärende.

5.5 Hovrättens ändringsprocent

Åbo hovrätt har under år 2020 avgjort 71 ärenden från Ålands tingsrätt. Hovrätten ändrade inte alls i 16,9 procent av avgöranden och i 12,7 procent ändrades endast motiveringarna. Hovrätten ändrade i 8 procent av avgörandena slutresultatet och motiveringarna på grund av ny värdering av bevisningen och i 16,9 procent ändrades slutresultatet och motiveringarna av annat skäl. I fyra procent av avgörandena gällde ändringen endast oväsentliga delar av avgörandet, 1,4 procent lämnades därhän och i 10 procent förföll givandet av yttrande. Hovrätten lämnade tre procent utan prövning medan 5,6 procent återförvisades. Hovrätten beviljade inte tillstånd till fortsatt handläggning i 21 procent av avgörandena.

5.6 Förvaltningsdomstolens avgöranden

Till förvaltningsdomstolen inkom under året 136 mål medan 111 ärenden avgjordes. År 2020 utmärkes av ovanligt många barnskyddsärenden, vilket lett till andra mål fått vänta med därpå följande längre handläggningstider. Antalet socialvårdsärenden, och då främst gällande arbetslöshetsförmåner, har också ökat. Högsta förvaltningsdomstolen avgjorde under år 2020 fem ärenden från Ålands förvaltningsdomstol, i fyra skedde ingen ändring och i ett ärende upphävdes förvaltningsdomstolens beslut.

5.7 Delgivningsverksamhet

Tingsrätten har en stämningsman. Under år 2020 inkom sammanlagt 2 012 delgivningsärenden varav 1 848 delgavs medan det i 164 fall meddelades hinder.

6. Utbildning

Domstolarna utvecklade och upprätthöll personalens yrkesmässiga kunnande i enlighet med utbildningsplanen. Personalen deltog i olika av domstolsverket ordnade utbildningar samt i olika webinarier. För att kanslipersonalen ska kunna ta del av fortbildningen är det viktigt att tolkning ordnas. Utbildningar i hanteringen av AIPA och HAIPA av aktuella under året. Domstolarna ordnade en egen dagsutbildning i användningen av Word.

Tingsnotarierna deltog i den av Åbo hovrätt ordnade tingsnotariedagen 18.11.2020.

Sammanlagt hade personalen under år 2020 använt 292,5 timmar för utbildning vilket ger att utbildningsnivåindex om 5,9.